

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.III.20.473/2014/5.

A Kúria dr. Horváth Anikó ügyvéd (Dr. Horváth Anikó Ügyvédi Iroda) által képviselt I. rendű és II. rendű felperesnek, dr. Horváth Jenő ügyvéd által képviselt alperes ellen, biztosítási szolgáltatás teljesítése iránt, a Fővárosi Törvényszék előtt 10.G.41.358/2012. számon megindított perében, a Fővárosi Ítéltábla 2013. november 12. napján meghozott 10.Gf.40.054/2013/8. számú jogerős ítéletével szemben, a felperes 2014. február 14. napján 17. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelme folytán meghozta a következő

Ítéletet

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás:

Az I. rendű felperes (akkor még felperes) 2012. július 31. napján előterjesztett keresetében 12.881.000 forint, ennek 2002. október 19. napjától a kifizetés napjáig járó a mindenkor hatályos Ptk-ban meghatározott mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest biztosítási szolgáltatás címén. Előadta, hogy jogelődje, a későbbi II. rendű felperes 2001. május 25. napján vagyonbiztosítási szerződést kötött az alperes jogelődjével. A kockázatviselés helyén lévő raktározott (saját és berraktározásra átvett) árukészlet képezte a biztosított vagyont. A biztosítás kiterjedt a tűzkárra. 2002. július 7-én a kockázatviselés helyén bekövetkezett tűzben a tárolt árukészlet megsemmisült. Az I. rendű felperes jogelődje a káreseményt a biztosítás alapján bejelentette, a kárrendezéshez szükséges dokumentumokat benyújtotta. Kárigénye a II. rendű felperes leltár szerint 28.056.844 forint értékű megsemmisült árukészletére, a Kft. 28.837.856 forint és a Bt. 38.686.503 forint raktározásra átvett, beszerzési áron nyilvántartott, megsemmisült árukészletére terjedt ki. 2005. február 21. napján az ismételt tájékoztatáskérés mellett közölte az alperessel, hogy a II. rendű felperes a saját készletében keletkezett, és az alperestől követelt 28.056.844 forint

biztosítási kártérítési összegből 12.881.000 forintot és kamatait 2004. december 30. napján a Kft-re engedményezte. E társaság a követelést 2009. május 29. napján tovább engedményezte Steierlein Balázssra, aki 2012. július 4. napján az I. rendű felperesre engedményezte. Az engedményezéseket az alperesnek bejelentették. A II. rendű felperes követelése érvényesítése érdekében 2007. januárjában pert kezdeményezett. A Fővárosi Bíróság 16.G.40.144/2007/84. számú ítéletével a készlet tényleges forgalmi értékét (32.130.000 forint) csökkentette az önrész és az engedményezett követelés (12.881.000 forint) összegével, és az alperest 19.199.000 forint és kamatai megfizetésére kötelezte. Az engedményezett követelés összegét pedig az alperes a részére tartozik megfizetni. Keresetét a Ptk. 553. § (1) bekezdésére alapozta.

Az alperes védekezésére tekintettel előadta, hogy a keresetösségi jogát az engedményezési szerződések kétséget kizáróan megalapozzák. Az, hogy az engedményező a káreseményben érintett másik két céggel miként számolt el az alperes által megfizetett összeggel, jelen pernek nem tárgya, a I. rendű felperes követelésének összegét sem érinti.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta az I. rendű felperes keresetösségi jogát figyelemmel az engedményezési láncolatra. Az I. rendű felperessel egyezően adta elő, hogy az előzményi perben a bíróság az engedményezett követelést az alperes marasztalásakor nem számolta el, mert annak érvényesítésére az engedményes volt jogosult. A Ptk. 329. § (3) bekezdésére alapozva arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperes jogelődje a megsemmisült áru értékének egy részét meghatározott összegben engedményezte, így e tétellel szemben is fennáll az előzményi perben eljáró szakértő bíróság által is elfogadott megállapítása, miszerint az áru eredete és minősége miatt az I. rendű felperesi jogelőd által megjelölt érték 1/3-a számolható csak el. Az I. rendű felperes követelését 4.293.667 forint tőke, ennek 2002. október 19. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%-os, 2005. január 1. napjától a jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata erejéig elismerte.

A Fővárosi Törvényszék 2012. november 23. napján meghozott 10.G.41.358/2012/11. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek (akkor még felperesnek) - a jogi képviselő megjelölt banknál vezetett ügyvédi letéti számlájára történő teljesítéssel - 12.881.000 forintot, ennek 2002. október 19. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%-os, 2005. január 1. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt mértékű késedelmi kamatát, valamint 744.766 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy külön felhívásra az állam javára fizessen meg 772.900 forint feljegyzett kereseti

illetéket. Megállapította, hogy az ítélet 4.293.667 forint tőke és ennek 2002. október 19. napjától 2004. december 31. napjáig járó évi 11%-os, 2005. január 1. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamata erejéig fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajtható.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az I. rendű felperes jogelődje és az alperes között folyamatban volt perre tekintettel nem volt vitatható az alperes szolgáltatásának alapjául meghatározott 32.130.000 forintösszegszerűség (Pp. 129. § (1) bekezdés), és az sem, hogy az alperes szolgáltatása mértékéül meghatározott 32.130.000 forintból az 50.000 forint önrész levonásán túl további 12.881.000 forintot és késedelmi kamatait éppen az engedményezés miatt vontak le. Az előzményi perben kizárólag emiatt marasztalták az alperest 19.199.000 forint és járulékai erejéig, minthogy az engedményezés folytán annak a pernek a felperesét a 12.881.000 forint és járulékai mint követelés nem illette meg. Az elsőfokú bíróság osztotta az alperes álláspontját, miszerint a Ptk. 329. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az I. rendű felperes nem kerülhet kedvezőbb helyzetbe, mint amilyenben a jogelődje, az előzményi per felperese volt, de a kötelezett helyzete sem változhat (Ptk. 329. § (1) bekezdése), nem lehet sem előnyösebb, sem terheesebb. Az előzményi perben meghozott határozatok nem tértek ki arra, hogy az I. rendű felperes közvetett jogelődje a 12.881.000 forint és kamatai engedményezésekor, az alperessel szembeni követelésösszegszerűsége megjelölésekor kizárólag a saját tulajdonú árukészlettel kapcsolatos igényét vette alapul, noha két másik társaság árukészletének károsodása folytán is megalapozott követelése volt. A jogerős ítélet kizárólag abból indult ki, hogy az alapper felperese részéről milyenösszegszerűséget engedményeztek, de ennek során figyelmen kívül maradt az alperessel szemben támasztott követelés egyes elemeinek értékelése. Ezért az alperes jelen perben nem hivatkozhatott arra, hogy az engedményezés kizárólag a saját árukészlettel kapcsolatos és megalapozott 9.350.000 forint erejéig elfogadott igény tekintetében történt. Ebben az esetben ugyanis az alperest 22.730.000 forint és járulékai megfizetésében marasztalták volna igazodva az idegen tulajdon károsodásához. Az ítélet tábla határozata egyértelműen leszögezte: 12.881.000 forintösszegszerűség engedményezése történt meg, ennek jogosultjává vált az engedményes. Az I. rendű felperes igazolta az engedményezési láncolatot, és hogy a ítélet tábla határozatában meghatározott teljes összeg jogosultjává vált, vagyis a követelése megalapozott volt.

Az alperes a késedelmi kamatfizetési kötelezettséget, annak kezdőidőpontját és 2004. december 31. napjáig a mértékét nem vitatta. 2005. január 1. napjától az elsőfokú bíróság a késedelem adott időszakában már hatályos jogszabályi rendelkezések szerinti kamatmértéket alkalmazta, mert az attól való eltérésre nem látott

törvényes indokot pusztán amiatt, hogy a késedelem, mint szerződésszegő magatartás már korábbról és huzamosabb ideje fennállt.

Az alperes marasztalása a Ptk. 536. § (1) bekezdésén, 298. § a) pontján, 301. § (1) és 301/A. § (2) bekezdésén alapult. Az előzetes végrehajthatóságról a Pp. 231. § d) pontja, a perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

Az alperes az általa elismert 4.293.667 forinton felül a kereset elutasítása érdekében fellebbezett.

Az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatala után az I. rendű felperes az alperessel szemben 8.587.333 forint tőke és járulékai erejéig fennálló követelését a II. rendű felperesre engedményezte. A II. rendű felperes perbelépését a másodfokú bíróság megengedte, de az I. rendű felperes perből való elbocsátása iránti kérelmét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla 2013. november 12. napján meghozott 10.Gf.40.054/2013/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett rendelkezését részben és akként változtatta meg, hogy a marasztalási összeget 5.056.333 forintra leszállította azzal, hogy az alperes ezen tőketartozást, és az ez után az elsőfokú ítélet szerinti kezdőidőponttól és mértékben meghatározott, 2013. június 30-ig járó késedelmi kamatot, 4.293.667 forint után 2005. január 1. napjától a jegybanki alapkamaton felüli 7%-os részében 2013. június 30-ig járó késedelmi kamatot, valamint 9.350.000 forint tőke után 2013. július 1. napjától a kifizetésig a késedellemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamatot a II. rendű felperes részére tartozik megfizetni; a II. rendű felperes ezt meghaladó keresetét elutasította. Az alperes elsőfokú perköltségfizetési kötelezettségét 234.570 forint+áfa összegre leszállította azzal, hogy ezen összeget a II. rendű felperesnek tartozik megfizetni. Az államnak járó illetékfizetési kötelezettséget 541.030 forintra szállította le, továbbá kötelezte a II. rendű felperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 231.870 forint le nem rótt kereseti illetéket. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 42.920 forint+áfa, a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 274.800 forint másodfokú perköltséget.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elismert követelésrész (4.293.667 forint és ennek 2002. október 19. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%, 2005. január 1. napjától a kifizetésig a jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamata) erejéig az elsőfokú ítélet fellebbezés hiányában jogerőre

emelkedett.

Helytállónak minősítette, hogy a szakértői véleménnyel igazolt árukészletben bekövetkezett kár összege 32.130.000 forint volt, melyből az önrészen felül 12.881.000 forintot a II. rendű felperes részéről történt engedményezésre tekintettel levont. Sem a levonás ténye, sem az összeg helytállósága a Pp. 229. § (1) bekezdése folytán nem tehető vitássá, miként az sem, hogy az előzményi per idején ezen követelés tekintetében alanyváltozás következett be, és a II. rendű felperes az alperessel szemben elvesztette az igényérvényesítési jogot. Mindez azonban nem zárta ki az engedményesként fellépő I. rendű felperes Ptk. 328. § (1) bekezdésére alapított követelésszerzésének ténylegessége vizsgálatát.

A másodfokú bíróság egyetértett az alperes fellebbezési érvelésével, miszerint a 12.881.000 forint követelés egésze átruházásának akadályát képezte, hogy az előzményi perben lefolytatott szakértői bizonyítás eredménye szerint a saját árukészletből eredő kár egészének igazolt összege 9.350.000 forintot tett ki. Az ezt meghaladó engedményezés tehát kizárt, az ezen felüli részre - engedményezői jogosultság hiányában - az első engedményes sem szerezhette jogot, és ugyanez a jogi helyzet állt fenn a továbbengedményezések esetében is. Ebből azonban nem következik a bizonyított kárösszeg engedményezés arányában történő megosztásának szükségessége. Kétségtelen, hogy az engedményezett követelés az egész követelésnek matematikailag meghatározható hányada, azonban az engedményezési szerződésekből nem vonható le arra következtetés, hogy az átruházási szándék kifejezetten a saját árukészletkár meghatározott hányadára, arányára irányult volna. Valamennyi engedményezési szerződés a tárgyat bizonytalan követelésként nevesítette (Ptk. 330. § (1) bekezdés a) pont), azaz annak fennállása, behajthatósága nem volt garantált. A szerződő feleknek számolniuk kellett azzal, hogy a saját árukészletben bekövetkezett igazolt kár esetleg nem éri el a 12.881.000 Ft-ot. A mindenkori engedményes csak az igazolt kár erejéig szerezhette jogosultságot. A mindenkori engedményező számára - függetlenül attól, hogy szándéka csak a követelés egészének részbeni átruházására irányult -, az volt a következmény, hogy a saját árukészletben bekövetkezett kár miatt nem marad érvényesíthető követelése. Az I. rendű felperes kártérítés címén 9.350.000 forint érvényesítésére vált jogosulttá, mely összeg után jogszerűen számított fel 2002. október 19. napjától késedelmi kamatot.

A késedelmi kamat tárgyában az elsőfokú bíróság döntését nem találta jogszabálysértőnek. A 2004. évi CXXXV. törvény 134. §-a szerint, amennyiben a felek eltérően nem rendelkeztek, a 2004. május 1-jét megelőzően kötött szerződések esetében a késedelem 2005. január 1-jét követő időtartamára a késedelmi kamat megállapításakor a 2002. évi XXXVI. törvény 5-6. §-ai által megállapított Ptk. 301-301/A. §-át kell alkalmazni. A 2004. évi CXXXV. törvény 134. §-a és a felek eltérő rendelkezése hiányában a

2001. május 25-én létrejött vagyonbiztosítási szerződésből eredő követelés után 2005. január 1-jét követően járó késedelmi kamat mértékét az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg.

Az alperes marasztalását tehát 5.056.333 forintra és járulékaira a másodfokú bíróság leszállította azzal, hogy annak jogosultja a II. rendű felperes, az ezt meghaladó keresetet elutasította. A késedelmi kamatról a 2013. évi XXXIV. törvény 14. § (3) bekezdésével beiktatott és 2013. július 1-től hatályos Ptk. 301/A. § (2) bekezdése alapján határozott. A pernyertesség-pervesztesség mértékének változása folytán módosította az elsőfokú eljáráshoz kapcsolódó perköltség megfizetésének kötelezettségét.

A másodfokú perköltségről a Pp. 239. §-a, 81. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján határozott.

A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megváltoztatását és az alperes marasztalását kérte további 3.531.000 forint és járulékai erejéig. Állította, hogy az alperes - figyelemmel az előzményi perben tett megállapításokra - alappal nem hivatkozhatott arra, hogy az engedményezés kizárólag a saját árukészlettel kapcsolatosan és 9.350.000 forint erejéig elfogadott igény tekintetében történhetett. Ez esetben ugyanis az alperest az alapperben 19.199.000 forint helyett 22.730.000 forint főkövetelésben kellett volna marasztalni. Az előzményi perben az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a szakértői véleménnyel igazolt kár összege 32.130.000 forint, melyből az önrész mellett további 12.881.000 forintot kellett levonásba helyezni az engedményezés miatt. Ennek a levonásnak a ténye és összege helytállósága a Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében nem vitatható, mint ahogy az sem, hogy Fővárosi Ítéltábla e perben meghozott jogerős ítélete szerint a követelést illetően alanyváltozás történt, így a II. rendű felperes elvesztette az alperessel szembeni igényérvényesítési jogát. A jogosulti alanyváltozás és ehhez igazodó igényérvényesítési jogvesztés előzményi perben történő ítéleti rögzítése nem zárta ki az alperessel szemben engedményesként fellépő I. rendű felperes Ptk. 328. § (1) bekezdésére alapított követelésszerzése ténylegességének vizsgálatát. A másodfokú bíróság döntése tehát a Pp. 229. § (1) és 253. § (2) bekezdésébe is ütközik, az érdemi döntést lényegesen befolyásoló módon jogszabálysértő. A felülvizsgálati kérelemmel támadott eljárásra - mivel az előzményi perben jogerősen megállapították, hogy az engedményezett 12.881.000 forint az engedményest illeti meg - csupán egy technikai jellegű feladat hárult, az, hogy ezt az összeget a megváltozott alanyú kötelelem szerinti jogosult engedményesnek rendelje kiadni, és az ítélt dolog miatt nem volt lehetőség arra, hogy a másodfokú bíróság érdemben vizsgálja az engedményes követelésszerzése ténylegességét. Hangsúlyozta: a másodfokú bíróság a káresemény után 11 évvel az azóta bekövetkezett események ismeretében következtetett vissza az

engedményezések láncolatában olyan körülményekre, melyek nem voltak előre láthatók. A szerződő felek ezért bizonytalanként, de a teljes követelésből engedményeztek. Törvénysértőnek minősítette a pernyertesség-pervesztesség arányának megváltoztatását és így a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezést is.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a felperes által előadottak alapján nem történt tényleges törvénysértés. Az engedményezési sorozat, amely jelen ügyben történt, és amelyre vonatkozó iratokat a felperes másolatban csatolt, nem bizonyítja, hogy az egyes engedményezések valóban az okiratokon szereplő keltezés időpontjában keletkeztek, és mind ez ideig az sem nyert hiteltérdemlő bizonyítást, hogy az egyes engedményezéseknél feltüntetett ellenértéket az engedményes ténylegesen kifizette volna. Az engedményezési sorozat minden szempontból aggályt keltő. Hitelt érdemlően még az sem állapítható meg, hogy az engedményezések valóban létrejöhettek.

A jogerős ítélet jogszabálysértését a felülvizsgálati kérelem abban jelölte meg, hogy a Pp. 229. § (1) és 253. § (2) bekezdésébe is ütköző módon állapította meg az engedményezett követelés mértékét.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.

A jogerős ítélet felülvizsgálatára a Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód, a perben támadott jogerős ítélet azonban nem jogszabálysértő.

Tény, hogy az I. rendű felperes jogelődje (a későbbi II. rendű felperes 2002. július 16. napján saját jogán 28.056.844 forint kárigényt jelentett be az árukészlete biztosítási esemény folytán történt megsemmisülése miatt. A jelen per alapjául szolgáló - a II. rendű felperes és az I. rendű felperes közvetett jogelőde (Kft.) között 2004. december 30. napján létrejött - engedményezési szerződés az 1.) pontjában azt rögzítette, hogy a II. rendű felperes biztosítási esemény folytán 28.056.844 forint biztosítási díj iránti igénytel rendelkezik az alperessel szemben. E követelést a szerződő felek bizonytalanként határozták meg [2.) pont], és e követelésből „12.881.000 forint és kamatait” ruházta át a II. rendű felperes az engedményesre [3.) pont]. Az ilyen módon meghatározott követelést ruházta át az engedményes 2009. május 29. napján létrejött újabb engedményezési szerződéssel, és szerezte meg az I. rendű felperes további engedményezés révén 2012. július 4. napján. Mindazonáltal, függetlenül attól, hogy a káresemény idején a II. rendű felperes milyen értékre tette a biztosítási esemény miatt a saját árukészlete értékét, ezáltal az alperessel szembeni követelését, az előzményi perben szakértői vizsgálat ezt az értéket 9.350.000 forintban határozta meg. A jelen perben releváns

engedményezési láncolat tehát a bizonytalanként, de 12.881.000 forint mértékűnek megjelölt, valójában 9.350.000 forint erejéig fennálló követelés engedményezésére vonatkozott azzal, hogy ez utóbbi összeg nem az engedményezett követelés valós értéke volt, hanem a II. rendű felperesnek az alperessel szemben fennálló teljes követelésének a nagyságrendje. A II. rendű felperes saját árukészletének értéke ugyanis 28.056.844 forint helyett 9.350.000 forint volt. Ha pedig a II. rendű felperest a saját árukészletéhez kapcsolódóan 9.350.000 forint biztosítási szolgáltatás illette meg, átruházni is csak ezen összeg erejéig fennálló követelést volt jogosult. Az alperes mint kötelezett alappal hivatkozhatott arra, hogy a II. rendű felperest saját árukészlete után csak 9.350.000 forint illeti meg (Ptk. 329. § (3) bekezdés), ez az összeg képezheti a jelen per alapjául szolgáló elszámolást, és ez független attól, hogy az előzményi perben a szakértő által meghatározott saját árukészlet értékkel szemben a bíróság milyenösszegszerűségekkel végezte el a számításait. Megjegyzendő abban a perben a biztosítási jogviszonyban közvetlenül részes II. rendű felperes a biztosítási szerződés alapján érvényesített követelést, jelen per alapja viszont az először 2004. december 30. napján engedményezett, majd sorozatos engedményezés tárgyát képező követelés volt. Ezért hiányzik az ugyanazon ténybeli alapból származó ugyanazon jog, ami a Pp. 229. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogerő megsértéséhez alapvető feltétel lenne.

Mivel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben írt okból nem jogszabálysértő, azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta. A sikertelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles az alperes képviselőjével járó ügyvédi munkadíjat megtéríteni (Pp. 75. § (2) bekezdés).

Budapest, 2014. május 21.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke Dr. Madarász Anna s.k.
előadó bíró Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő